

1. UVOD

Reč banka (italijanski *banco*, engleski *bank*) korištena je tokom više od 2000 godina, u značenju “klupa” ili “pult za promenu novca”. U zavisnosti od različitih uslova u kojima se bankarstvo razvijalo, javljale su se i različite definicije banaka.

Banka je novčano preduzeće i kreditna ustanova čija je osnovna aktivnost: depozitni posao, uzimanje i davanje kredita, posredovanje u oblasti kredita i obavljanje drugih novčanih poslova za račun svojih komitenata, klijenata “¹

Tokom svog razvoja, banka se prilagođavala tokovima na tržištu, ali je uvek zadržan osnovni sadržaj banke, kao posrednika u novčanim poslovima i kreditima. Osnovni bankarski poslovi su:

1. Prikupljanje depozita i pribavljanje sredstava
2. Kreiranje novca i odobravanje kredita
3. Obavljanje platnog prometa

Osnovni poslovi banka su vezani za kreditne odnose. Kreditni odnos kao ekonomska kategorija obavlja nekoliko funkcija:

1. Prikupljanja (mobilizacije) sredstava,
2. Likvidnosti i stabilnosti proizvodnog procesa,
3. Funkciju razvoja međunarodnih privrednih odnosa, i
4. Kontrole privrednih tokova.

Nakon transformacije bankarskog sistema u Republici Srpskoj i BiH-a, privatizacijom banaka, te dolaskom stranih banaka na naše područje, razvijaju se različite kreditne linije koje su dostupne stanovništvu i privrednim subjektima. Povećanjem broja banaka, povećava se i broj izdatih kredita koje, posredno ili neposredno, doprinose podizanju životnog standarda.

1.1. Predmet i problem istraživanja

Kreditna funkcija i pružanje raznovrsnih kreditnih usluga primarna je funkcija savremene banke.

Postoje dve strane kod svakog kredita: jedna strana je ona koji posuđuje novac tj. daje kredit (banka), a druga je ona koja kredit uzima, fizičko ili pravno lice. Zakonski, kredit je ugovorno obećanje dužnika da će vratiti novac (kredit) od onoga ko mu je novac posudio. Cilj kredita je da omogući potrebnu kupovinu, za koju trenutno nemamo novac. S vremenom su se razlozi kreditiranja promenili, pa tako danas postoji kredit za skoro svaku zamislivu stvar ili razlog. Sa razlozima kreditiranja promenile su se i kreditne politike banaka, odnosno pooštrile su se kreditne procedure prilikom odobravanja kredita.

¹ Prof.dr Slobodan Barač, prof.dr Budimir Stakić, prof.dr Miroljub Hadžić, doc.dr Marko Ivaniš „Menadžmet u bankarstvu“, Univerzitet Sinergija, Bijeljina 2007. godine, 6 str.

1.2. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je da se pokaže proces plasiranja kreditnih sredstava i kvalitet plasiranih kredita u Republici Srpskoj. Prava ekspanzija u izdavanju kredita za posledicu ima veliku zaduženost pojedinca, ali i privrednih subjekta, koji su sve manje u mogućnosti da svoje obaveze po kreditu izmiruju na vreme. Činjenica je da su krediti, ranijih godina, deljeni bez mnogo vođenja računa o mogućnostima za vraćanje sredstava, od onih koji se zadužuju, ali su isto tako i “olako” uzimani bez realnog sagledavanja potreba i mogućnosti za njegovo vraćanje. Sve navedeno je dovelo do prezaduženosti klijenta i povećanja rezervi banaka za kredite koji kasne. Uprkos tome, potrebe za kreditom rastu. Prema podacima Centralne banke BiH-a: “Stanje ukupnih kredita na dan 30. juni 2011. godine je 14,40 milijardi KM, što je porast od 241 miliona KM ili za 2% u odnosu na stanje na kraju 2010. U strukturi kredita, najzastupljeniji su krediti privatnim preduzećima sa 49%, krediti stanovništvu sa 45%, dok su krediti javnim preduzećima zastupljeni sa 2%, a krediti ostalom sektoru sa 4%”²

1.3. Osnovna hipoteza

Osnovna hipoteza glasi: Za plasiranje kvalitetnih kredita, potrebno je strogo se pridržavati propisanih zakonskih odredbi, kreditne politike i procedure banke.

1.4. Naučne metode

Metode koje su korištene u ovom radu su se oslanjaju na teorijsku i istraživačku osnovu. Teoretska podloga za rad su osnovni pojmovi, definicije i teorijski aspekti koji su dostupni u objavljenoj literaturi. Istraživačka osnova se bazira na sekundarnim izvorima, te na dostupnim internet stranicama.

1.5. Struktura rada

Diplomski specijalistički rad se sastoji iz pet delova.

U prvom delu, **UVODU**, definisan je problem i predmet istraživanja, cilj i osnovna hipoteza, metode i sadržaj pojedinih delova rada.

Drugi deo se odnosi na **POJAM, ZNAČAJ I ULOGU KREDITA**, gde je objašnjen značaj kredita u savremenom bankarskom poslovanju. Definisan je pojam kredita, vrste i kreditne politike banaka. Takođe je pojašnjen je i značaj kreditnih kartica i mogućnosti njihovog korišćenja.

U trećem delu, **TEHNIKE I PROCEDURE ODOBRAVANJA KREDITA**, istražene su analize kojima se banke vode prilikom izdavanja kredita svojim klijentima. Pored kreditne sposobnosti, karaktera tražioca kredita, od velikog je značaja analiza stvarnih potreba za kreditnim sredstvima.

² www.cbbih.ba

U četvrtom delu **OCENA ISPLATIVOSTI PLASIRANIH KREDITA U REPUBLICI SRPSKOJ** , analiziran je kvalitet kredita koji su od 2001 do 2011. godine plasirani u Republici Srpskoj, a pored toga pojašnjen je pojam kamatne stope

Peti deo, **ZAKLJUČAK**, predstavlja sintezu izlaganja ovog rada, čime je potvrđena postavljena hipoteza.